

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ
& ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
Τηλ. επικ.: 213 130 7023 / 7224
Email: koinovouleftikos@justice.gov.gr

Αθήνα, 12 -04- 2023
Αριθμ. πρωτ.: 86

Προς:
Τη Βουλή των Ελλήνων
Δ/νση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων

Κοιν.: Ως Πίνακας Αποδεκτών

Ερώτηση 3832/19-03-2024

Σε απάντηση της υπ' αριθ. 3832/19-03-2024 Ερώτησης που κατέθεσαν στη Βουλή των Ελλήνων οι βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ, κ.κ. Έλ. Ακρίτα κλπ. (σύνολο 20 βουλευτές) όπως αυτοί αναφέρονται στον Πίνακα Αποδεκτών, με θέμα: «Υλοποίηση των συστάσεων του ΟΗΕ για την εξάλειψη των διακρίσεων κατά των γυναικών», θέτουμε υπόψη σας -κατά λόγο αρμοδιότητας- τα ακόλουθα:

Ο όρος γυναικοκτονία είναι σημαντικό να χρησιμοποιείται στην κοινωνία ώστε να καταδικάζει αποτρόπαιες συμπεριφορές, να ευαισθητοποιεί και να εκπαιδεύει δημιουργώντας υγιή κοινωνικά πρότυπα που θα σέβονται τις γυναίκες. Στο ποινικό μας, ωστόσο, σύστημα προβλέπεται ότι στις περιπτώσεις ανθρωποκτονίας, δηλαδή της αφαίρεσης της ζωής ανθρώπινου όντος, η τιμωρία που επιβάλλεται είναι η εσχάτη των ποινών, δηλαδή η ποινή των ισοβίων. Ένας διαφορετικός νομικός χαρακτηρισμός της ανθρωποκτονίας, στο επίπεδο της ποινικής μεταχείρισης του δράστη, οδηγεί σε κάθε περίπτωση στην επιβολή της ποινής των ισοβίων.

Σημειώνεται ότι η ποινή των ισοβίων αφορά πλέον σε πραγματική έκτιση κατ' ελάχιστον 18 ετών κάθειρξη μετά τη ψήφιση του νόμου 5090/2024 (Α' 30/23-02-2024) υπό τον τίτλο: «Παραμβάσεις στον Ποινικό Κώδικα και τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας για την επιτάχυνση και την ποιοτική αναβάθμιση της ποινικής δίκης – Εκσυγχρονισμός του νομοθετικού πλαισίου για την πρόληψη και την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας». Παράλληλα, στον τομέα της ενδοοικογενειακής βίας με τον εν λόγω νόμο επιτυγχάνονται: α) η αναδιαμόρφωση των διατάξεων του ν. 3500/2006 (Α' 232) και η προσαρμογή τους στις παρούσες κοινωνικές συνθήκες και στη δικαιοπολιτική ανάγκη της προστασίας του θεσμού της οικογένειας, της ανηλικότητας και των θυμάτων - κυρίως των γυναικών - που πλήττονται με αυξανόμενη ένταση από φαινόμενα ενδοοικογενειακής βίας, β) η ενίσχυση της ψυχολογικής στήριξης και της υλικής συνδρομής, καθώς και η κοινωνική αποκατάσταση των θυμάτων με διεύρυνση των αρμόδιων φορέων, γ) η πρόβλεψη ειδικής υποχρέωσης των επαγγελματιών για την καταγγελία των περιστατικών που υποπίπτουν στην αντίληψη τους και την προστασία τους απέναντι σε ενδεχόμενα ποινικών ή πειθαρχικών διώξεων και αξίωσης αστικών αποζημιώσεων δ) η διεύρυνση της διαδικασίας της ποινικής διαμεσολάβησης και ε) η ενίσχυση των δικονομικών και λοιπών μέσων που αποσκοπούν στην πρόληψη των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας και στην παρεμπόδιση υποτροπής του δράστη.

Ιδιαίτερα, στο άρθρο 121 του Ν. 5090/2024, προβλέπεται πλέον ρητά ότι περιλαμβάνεται στο αδίκημα της ενδοοικογενειακής βίας κάθε μορφή βίας, συμπεριλαμβανομένης και της ψυχολογικής. Με τη διάταξη αυτή, η Χώρα εναρμονίζεται πλήρως με το άρθρο 33 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης (βλ. Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας) .

Επιπλέον, με το άρθρο 14 του προαναφερθέντος νόμου, που τροποποίησε το άρθρο 82^Α του Ποινικού Κώδικα [ν.4619/2019 (Α' 95)], η διάπραξη οποιουδήποτε αδικήματος για ρατσιστικούς λόγους αποτελεί επιβαρυντική περίπτωση που οδηγεί σε προσαυξημένο πλαίσιο ποινής. Συγκεκριμένα προβλέπεται:

«Άρθρο 82 Α Έγκλημα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά ή σε βάρος ανηλίκου ή αδυνάμου προσώπου

Εάν έχει τελεστεί έγκλημα κατά παθόντος, η επιλογή του οποίου έγινε λόγω των χαρακτηριστικών φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, θρησκείας, αναπηρίας, γενετήσιου προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου, το πλαίσιο ποινής διαμορφώνεται ως εξής:

α) Στην περίπτωση πλημμελήματος, που τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα (1) έτος, το ελάχιστο όριο της ποινής αυξάνεται κατά έξι (6) μήνες. Στις λοιπές περιπτώσεις πλημμελημάτων, το ελάχιστο όριο αυτής αυξάνεται κατά ένα (1) έτος.

β) Στην περίπτωση κακουργήματος το ελάχιστο όριο ποινής αυξάνεται κατά δύο (2) έτη.

Το παραπάνω πλαίσιο ποινής εφαρμόζεται και όταν τελείται έγκλημα με δόλο σε βάρος ανηλίκου ή προσώπου που δεν μπορεί να υπερασπίσει τον εαυτό του και δεν προβλέπεται βαρύτερο πλαίσιο ποινής από άλλη διάταξη.»

Παράλληλα, προβλέπεται ενημέρωση των θυμάτων από τους εισαγγελείς ενδοοικογενειακής βίας, η οποία περιλαμβάνει τη χορήγηση στοιχείων σχετικά με τα δικαιώματά τους, τις νομικές ενέργειες στις οποίες δικαιούνται να προβούν καθώς και πληροφορίες σχετικά με τα καταφύγια στα οποία μπορούν να φιλοξενηθούν (ιδίως αν πρόκειται για γυναίκες με τα παιδιά τους). Χορηγείται, επίσης, κατάλογος των αρμόδιων φορέων για τη ψυχολογική, υλική καθώς και τη δωρεάν νομική ενίσχυση των θυμάτων.

Επίσης, θεσμοθετήθηκε για πρώτη φορά η διαδικασία αποζημίωσης του θύματος από τον δράστη. Στην περίπτωση δε που ο δράστης και το θύμα βρίσκονται σε πρόδηλη οικονομική αδυναμία, η αποζημίωση για τη μετεγκατάσταση του θύματος και των ανήλικων τέκνων του και η κάλυψη των βασικών βιοτικών αναγκών τους καταβάλλεται άμεσα από την Ελληνική Αρχή Αποζημίωσης του άρθρου 1 του ν. 3811/2009 (Α' 231). Και τούτο διότι, κυρίως οι γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας, θίγονται δυσανάλογα από αυτή τη μορφή βίας, ιδίως όταν η γυναίκα είναι εξαρτημένη οικονομικά ή κοινωνικά από τον δράστη.

Ακολούθως, σύμφωνα με το άρθρο 51 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, προβλέπεται η υποχρέωση εξατομικευμένης εκτίμησης και διαχείρισης του κινδύνου για τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας, με βάση τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες κάθε περίπτωσης (case by case approach), κατόπιν σύμφωνης γνώμης του θύματος. Επίσης, προβλέπεται η υποχρέωση συνεργασίας όλων των κατά περίπτωση συναρμόδιων υπηρεσιών για τον προσδιορισμό των απαραίτητων μέτρων προστασίας του θύματος. Η διάταξη αποσκοπεί στην ολιστική υποστήριξη και προστασία του θύματος, με βάση τις εξατομικευμένες ανάγκες του.

Επισημαίνεται, ότι με το άρθρο 69 Ν.4855/2021 τροποποιήθηκαν οι παράγραφοι 1 και 3 του άρθρου 323Α ΠΚ (εμπορία ανθρώπων) ως προς το πλαίσιο ποινής, προκειμένου να προστατευτούν οι ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, όπως πολίτες τρίτων χωρών και θύματα σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης. Με το τελευταίο εδάφιο της παρ. 3 προβλέπεται ισόβια κάθειρξη στην περίπτωση που η πράξη της εμπορίας ανθρώπων είχε ως επακόλουθο τον θάνατο, συνδυαστικά με τις διατάξεις του άρθρου 299, της παρ. 3 του άρθρου 336 και της παρ. 2 του άρθρου 380 ΠΚ.

Με το άρθρο 81 Ν. 4855/2021, τροποποιήθηκε το άρθρο 349 ΠΚ (μαστροπεία). Με την προσθήκη της παρ. 3 στο άρθρο 349 ΠΚ, επαναφέρεται το αδίκημα της μαστροπείας σε βάρος ενηλίκων, καλύπτοντας κατ' αυτόν τον τρόπο ένα σημαντικό κενό στο πεδίο της ποινικής αντιμετώπισης της σχετικής εγκληματικότητας.

Σχετικά με τους γάμους ανηλίκων, αναφέρουμε ότι σύμφωνα με το άρθρο 1350 του Αστικού Κώδικα (ΠΔ 456/1984, Α'164) επιτρέπεται ο γάμος μεταξύ προσώπων που έχουν συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας του. Η δυνατότητα τέλεσης γάμου προσώπων που δεν έχουν συμπληρώσει το εν λόγω ηλικιακό όριο προβλέπεται, αποκλειστικά, για περιπτώσεις «που επιβάλλεται από σπουδαίο λόγο», ο οποίος αναγνωρίζεται από το δικαστήριο και περιβάλλεται με το κύρος, την αξιοπιστία και την ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης, χωρίς να συνιστά συγκεκριμένη και εκ των προτέρων προσδιορισμένη εξαίρεση στον βασικό κανόνα της συμπλήρωσης του 18^{ου} έτους της ηλικίας των μελλονύμφων.

Τέλος, εκτός από το νομοθετικό πεδίο, έχουν αναληφθεί πρωτοβουλίες και στο πεδίο της εκπαίδευσης και επιμόρφωσης των δικαστικών λειτουργών και των εισαγγελέων σε ζητήματα έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας. Ενδεικτικά, αναφέρουμε την ένταξη, κατά την προεισαγωγική κατάρτιση των σπουδαστών της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργών, του μαθήματος «ΕΣΔΑ και Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του μαθήματος «Ειδικό Ποινικό Δίκαιο» για την κατεύθυνση της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης και των μαθημάτων «Εγκλημα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά» (άρθρο 82 Α ΠΚ.) και «Ειδικό Ποινικό Δίκαιο ΙΙ» για την κατεύθυνση των εισαγγελέων. Επίσης, οι σπουδαστές όλων των κατευθύνσεων, στο στάδιο της προεισαγωγικής τους εκπαίδευσης, παρακολουθούν επιμορφωτικές ημερίδες με θέματα: 1. «Τα δικαιώματα των θυμάτων εγκληματικών πράξεων» και «Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων – Δικαιώματα του Παιδιού – Φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη».

Κατά τα λοιπά αρμόδιοι να σας ενημερώσουν είναι οι συνερωτώμενοι Υπουργοί.

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΦΛΩΡΙΔΗΣ**

Με εντολή Υπουργού
Ακριβές αντίγραφο
Η Προϊσταμένη του Γραφείου

Γαβριέλα Σαρρή

Αριθμός σελίδων εγγράφου:4
Αριθμός σελίδων συνημμένων:0
Σύνολο σελίδων: 4

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ:

- 1.Υπουργός Εξωτερικών
- 2.Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης
- 3.Υπουργός Εσωτερικών
- 4.Υπουργός Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας
- 5.Υπουργός Μετανάστευσης και Ασύλου
- 6.Υπουργός Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού
- 7.Υπουργός Προστασίας του Πολίτη
- 8.Υπουργός Υγείας

8.Βουλευτές:

Ακρίτα Λουκή Έλενα
 Αποστολάκης Ευάγγελου Ευάγγελος
 Αυλωνίτης Νικολάου Αλέξανδρος-Χρήστος
 Βέττα Δημητρίου Καλλιόπη
 Γαβρήλος Νικολάου Γεώργιος
 Δούρου Αθανασίου Ειρήνη (Ρένα)
 Ζαμπάρας Γεωργίου Μιλτιάδης (Μίλτος)
 Ηλιόπουλος Σταύρου Όθων
 Θρασκιά Κωνσταντίνου Ουρανία (Ράνια)
 Καραμέρος Παναγιώτη Γεώργιος
 Κασιμάτη Γεωργίου Ειρήνη (Νίνα)
 Κοντόλη Γεωργίου Μαρίνα
 Μάλαμα Ιωάννη Κυριακή
 Μπάρκας Θεοφάνη Κωνσταντίνος
 Νοτοπούλου Παναγιώτη Αικατερίνη (Κατερίνα)
 Παναγιωτόπουλος Αντωνίου Ανδρέας
 Παπαηλιού Ηλία Γεώργιος
 Παππάς Μιχαήλ Πέτρος
 Πούλου Λεωνίδα Παναγιού (Γιώτα)
 Χρηστίδου Δημητρίου Ραλλί
 (δια της αρμόδιας Υπηρεσίας
 της Βουλής των Ελλήνων)